

N:o 21.

Ank. till Riksd. kansli den 10 maj 1902, kl. 11 f. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder för åstadkommande af en bättre fiskerivård för Östersjö- och sötvattensfisket.

Med anledning af en inom Andra Kammaran af herr *K. F. G. Almqvist m. fl.* väckt motion (n:o 153) har för sin del Andra Kammaran i enlighet med hemställan af sitt tredje tillfälliga utskott beslutat: »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida och i hvad mån åtgärder i ofvannämnda syfte lämpligen må kunna vidtagas för främjande och upphjelpande af Östersjö- och sötvattensfisket samt derefter till Riksdagen inkomma med förslag i detta afseende.»

Sedan detta beslut blifvit Första Kammaran delgifvet, har denna hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Andra Kammarens utskotts yttrande i ärendet är af följande lydelse:

»Uti en inom Andra Kammaran väckt, till utskottet remitterad motion n:o 153 har herr *K. F. G. Almqvist* med flera hemställt, »att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till nästa års Riksdag inkomma med förslag till vidtagande af åtgärder för åstadkommande af en bättre fiskerivård för Östersjö- och sötvattensfisket, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad som i sådant syfte i motionen föreslagits.»

Motionen.

Till stöd för denna sin hemställan anföra motionärerna följande:

»I en tid, då de största ansträngningar göras på alla näringslivets områden för deras höjande i ekonomiskt afseende, synes det, som om en

Dess motivering.

af våra naturligaste och mest beaktansvärda näringar, nemligen sötvattens- och Östersjöfisket, skulle vara dömdt att nedsjunka till en ren obetydlighet, beroende bland annat på saknaden af en kraftig och tidsenlig fiskeradministration.

I fråga om en rätt uppskattning af fiskets betydelse torde vi vara långt efter de flesta länder i Europa. Så t. ex. arbetas i Tyskland rastlöst på utvecklingen af både insjö- och hafsfisket, och som bevis på den lifaktighet och det intresse, med hvilket fisket der omfattas, samt den betydelse, detsamma anses ega, kan anföras, att der finnas öfver 400 fiskeriföreningar jemte det fiskodlingsanstalterna torde uppgå till flera hundra, hvilken beräkning väl ej torde få anses öfverdrifven, då i början på 1890-talet endast i det lilla Sachsen funnos öfver 90 sådana samt 1892 i Tyskland, Österrike och Ungarn funnos öfver 700 fiskodlare. Schweiz ensamt hade förra året 150 fiskodlingsanstalter, hvarifrån 32,773,900 fiskyngel utplanterades inom landet.

I denna dag ega vi här i landet troligen icke ett halft dussin fiskeriföreningar och af verkliga fiskodlingsanstalter (romkläckningsanstalter icke inräknade) icke flera än 4, af hvilka dock endast en genom sin export af karp på utlandet gifver någon vinst.

Hvilket omfång fiskodling i dammar tagit såväl i Tyskland som andra länder kan slutas deraf, att från Herrschaft Königswarther vid Uhyst är årsförsäljningen af karp etc. öfver 100,000 rmk, och från Fürst Hatzfelds dammar cirka 80,000 rmk; nettovinsten från dammarne vid Wittingen i Böhmen beräknas till cirka 225,000 kronor pr år. Men icke endast fiskodling är der rentabel. Vid sista utarrenderingen af grefliga Lehndorff Steinorthska fiskevattnen betalades i arrende för Dargeiner-See 18,150 rmk. En annan sjö i Ostpreussen är utarrenderad för 5,000 rmk pr år. Den värdefullaste fisken från denna sjö försäljes inom landet och den mindre värdefulla går till Ryssland, hvarest endast tullen för densamma pr år stiger till cirka 2,000 rmk. I England och Skottland betalas också betydliga arrenden för fiskevattnen, i Test, Ichen, Kennet betalas cirka 1,500 kronor för cirka 2 kilometer bäckfisken. I Andrews fisken utsättas årligen cirka 3,500,000 rom och yngel, cirka 100,000 ettåriga och 15 à 20,000 äldre fiskar.

I Rumänien hade genom bedrifvande af roffiske utan tanke på återväxt statens fisken i början af 1890-talet så försämrats, att. då förpaktarne förut betalade för Donaufiskena 400,000 frcs årligen, de derefter ej ansågo sig kunna betala mer än 300,000 frcs pr år. Då beslöts införa en rationel fiskevård, hvarigenom statens inkomster af dessa fisken stego på följande sätt:

1895—96	484,064	frcs
1896—97	617,849	»
1897—98	535,851	»
1898—99	666,542	»
1899—00	804,590	»
1900—01	858,177	»

Öfvanstående redogörelse torde vara tillräckligt belysande, i hvilken grad vi försumma våra oerhörda tillgångar på fiskevatten och hvad som kan åstadkommas genom en rationellt bedrifven fiskevård. Visserligen kunna vi ej begära, att vi med vårt kallare klimat skola erhålla lika stort utbyte ur våra fiskevatten, men millioner kronor mera borde de dock genom bättre fiskevård kunna afkasta, då man betänker, att öfver hela vårt land i regel roffiskas, d. v. s. man fiskar så mycket man kan utan att göra något för att ersätta hvad som tages och utan tanke på framtiden.

Mången tröstar sig med, att samma klagolåt öfver fiskets aftagande redan under förra århundradet hördes, och att det oaktadt fisken i våra sjöar ej utrotats. Att fiskets långsamma aftagande förspordes redan för ett hundra år sedan, var nog ej grundlöst, ty redan då hade allmogen börjat försumma vidmakthållandet af sina fiskekatsor och risgårdar, hvilka ju utgöra bland de bästa medlen att hålla ett fiske i godt skick, och den gamla förordningen om att i odeladt fiskevatten en hvar blott skulle fiska »till nödortt sin» föll alltmer i glömska, så att nästan öfverallt fiskades så mycket man kunde få för att säljas.

Sunda förnuftet säger ju, att med ett sådant tillvägagående måste fisket så småningom aftaga, synnerligast som allmänheten saknar sakkunskap i att förbättra sina fiskevatten, och de yrkesfiskare, som finnas vid de större sjöarne, icke heller vinnlagga sig om att förbättra fisket.

När man besinnar, att Jemtlands län är nära fyra gånger större än konungariket Sachsen och tre af våra nordliga län äro större än konungarikena Bayern, Würtemberg och Sachsen samt de flesta furste- och hertigdömena i Tyskland tillsammantagna, är det ju en orimlighet, att för ett land med detta väldiga yttinnehåll endast finnes en fiskeritjänsteman utom inspektören i landtbruksstyrelsen så aflönad, att han kan egna hela sin tid åt sin tjänst. Hvad de båda andra beträffar, måste de med sin ringa aflöning anse tjänsten inom fiskeristaten som en bisak och egna sig åt andra sysselsättningar för att kunna existera, hvaraf åter följer, att en planmessig undersökning af våra fiskevatten och deras tillgodogörande blir en ren omöjlighet.

Månget län torde under flera år ej sett en statens fiskeritjänsteman

inom sina gränser, och der förhållandet varit motsatt, har någon kontroll öfver huruvida föreskrifna åtgärder på rätt sätt blifvit utförda saknats, då statens fiskeritjenstemän ej fått tillfälle att å nyo tillse de platser, der de varit anlitate. Då dertill kommer, att samma tjänsteman måste besöka de mest skilda trakter af landet och ofta nog icke direkt i och för fisket, utan i fråga om dambyggnader, flottningsärenden etc., blir följden den, att mången undersökning ej under den derpå följande tiden kan afslutas, utan någon annan tjänsteman året derefter måste öfvertaga samma undersökning, hvilket ju måste anses i högsta grad olämpligt.

Slutet på det hela blir ofta nog, att, då inspektören ej eger tillräcklig personal till sitt förfogande för bearbetning af det samlade materialet, detta hamnar i landtbruksstyrelsens arkiv utan nytta för landet efter att dock hafva kostat staten icke så obetydliga summor.

Om landet i likhet med Norge vore indeladt i distrikt, kunde lättare en systematisk vård för fisket inrättas utan att den tjänsteman, som vore sysselsatt dermed, behöfde ryckas hit och dit öfver hela landet till skada för all ordnad fiskevård.

En annan mycket stor olägenhet af det nuvarande systemet är, att sättet för erhållande af fiskeritjenstemans biträde är så omständligt och tungrodt, att det fåtal af allmänheten, som har någon aning om att en sådan tjänsteman, på ansökning till landtbruksstyrelsen, ställes till deras förfogande, sällan kan förmå sig att anhålla om hans hjälp, då de veta, att ansökningen derom bör vara inlemnad redan före december månads slut, för att hans biträde skall kunna med säkerhet påräknas till sommaren året derpå.

Den invändningen torde göras, att i flertalet län finnes någon af staten och hushållningssällskap gemensamt aflönad fiskeriinstruktör eller tillsyningsman, hvars biträde kan af allmänheten påkallas.

Detta är nog sant, men oftast ega dessa icke nödiga kunskaper för att kunna bibringa allmänheten kännedom om huru ett fiske bör skötas, hvilka fiskslag, som böra odlas, hvilka böra utrotas, hvilka växter böra inplanteras etc.

För att skötseln af ett fiskevatten skall lemna ett godt resultat, synnerligast då det är fråga om större fiskevatten eller komplexer deraf, fordras, att tillsyningsmannen eger goda kunskaper i fråga om fiskevård och fiskodling, så att han under en följd af år kan planmessigt utföra ett påbegynt arbete. En tillfällig öfverblick öfver ett fiskevatten och några allmänna råd gagna lika så litet som de af länsstyrelserna utfärdade fiskestadgarne, hvilka efterlefnad svårigen kan öfvervakas och hvilka knapast äro kända af allmänheten.

För erhållandet af en tidsenlig och nyttig fiskevård, borde landet indelas i distrikt, der de nuvarande fiskeritjenstemännen erhöle hvar och en sitt verksamhetsfält och fiskeriuppsyningsmännen stode under deras kontroll.

Likaledes skulle vid tillsättandet af fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän endast de komma i fråga, som egde tillräckliga insigter i fiskodling, fiskevård och fiske för att kunna biträda vid uppmätningar och undersökningar af fiskevatten och meddelandet af upplysningar och råd till allmänheten i fråga om fiske. Äfven borde staten bidraga med anslag för yngre fiskeriidkare, hvilka önska genomgå kortare kurser i fiske, fiskevård och fiskodling vid af staten understödda skolor, afsedda för utbildande af yrkesskicklighet hos fiskare och fiskeriuppsyningsmän.

Genom ett sådant direkt samarbete mellan fiskeritjenstemännen, fiskeriuppsyningsmännen och den fiskeriidkande befolkningen skulle otvifvelaktigt fiskerinäringen kunna ryckas upp ur den tynande tillvaro, den i många hänseenden för.

I samband med dessa åtgärder för fiskerinäringens höjande torde böra tillses, om ej de fiskevatten, som finnas å kronoparkerna, synnerligast i Norrland, och hvilka nu ej gifva ringaste inkomst, borde kunna utarrenderas och en direkt inkomst af dem sålunda tillföras statsverket.

Då 1883 års fiskerikomité redan föreslagit landets indelning i distrikt och vederbörande myndigheter derom afgifvit underdåniga utlåtanden, bör denna fråga anses hafva blifvit så allsidigt belyst, att Kongl. Maj:t torde vara i tillfälle att utan ytterligare utredning till Riksdagen inkomma med förslag i ofvan antydda riktning.»

Betydelsen af en rationel fiskevård kan icke underskattas. Tillvaratagandet på ett ekonomiskt sätt af de stora tillgångar vårt land med sina vidsträckta kuster och sina stora talrika vattendrag eger i fisket bör naturligtvis utgöra föremål för såväl statens som den enskildes synnerliga omsorg. Sträfvandet i all fiskevård torde obestriddigt vara att så mycket det med tillgodogörandet af fisketillgångarne är möjligt ej allenast bibehålla fiskstammen, utan äfven öka densamma så långt fiskevattnets beskaffenhet det tillåter.

Historik.

Några åtgärder rörande hushållningen med fisktillgångarna hafva emellertid först sent blifvit vidtagna i vårt land. Äldre lagstiftningsåtgärder i fråga om fisket hafva hufvudsakligen afsett ordnandet af eganderättsförhållanden, bestämmandet af ordningen bland de fiskande vid fiskets bedrivande, handeln med fiskvaror m. m. De äldsta föreskrifter, hän-

förliga till skyddsåtgärder för fisket, är, såvidt utskottet har sig bekant, Christian III:s bref den 2 juni 1557, hvarigenom stadgades förbud att fiska smålax under viss tid. Rörande sjelfva hushållningen med fisket förekommer i kongl. förordningen angående fiskeriernas upphjelpande i riket den 10 maj 1748 en bestämmelse, hvarigenom förbjödes att på bevoxen strandbotten i skärgårdarna begagna »härklände», emedan fisket genom bottenvegetationen skadades. Först 1766 utkom den första allmänna fiskeristadga. Deri återfunnos åtskilliga stadganden, åsyftande *dels* skydd för fisken särskildt under lektiden, *dels* fiskstammens ökande genom fiskodling, i det att deri föreskrefs, det landshöfdingarne i de län, der fiskedammar saknades, borde genom föreställningar förnä å en eller flera af invånarne att till efterdöme för andra inrätta dylika dammar och karp och andra fisksorter deri insätta samt deraf lemna stam till afvel åt dem, som vidare funne nyttan af sådana anläggningar. I en år 1771 utfärdad förklaring till samma stadga förekommo bestämmelser om föreningar mellan fiskevattensdelegare i syfte att genom dessa verka för ett mera rationellt fiske.

Statens åtgärder för fiskerinäringens befrämjande.

Ofvannämnda fiskeristadga, hvilken innehöll de första bestämmelserna om sötvattensfisket, fortlefde under närmare ett århundrade, hvarunder intresset för fiskerinäringen ej synes hafva gjort sig i nämnvärd grad gällande. Först då intresset för fisket å nyo väckts till lif genom impulser från Tyskland och Frankrike, började man vidtaga åtgärder särskildt för det förut i hög grad försummade sötvattensfisket, och dessa resulterade först i 1852 års fiskeristadga; vidare tillsattes år 1856 en af staten aflönad undervisare i bland annat fiskodling och med skyldighet att tillhandagå requirenter med biträde. Genom tillsättande af särskilda fiskeritjenstemän: en intendent, jemte första och andra assistent för vården öfver fisket i rikets sötvatten och vid Östersjökosten i sammanhang med utfärdande af närmare bestämmelser rörande fiskeriärendens behandling fingo sötvattensfiskerierna i medlet af 1860-talet en egen målsman. Samtidigt med antagandet af dessa tre fiskeritjenstemän anlades med understöd af statsmedel i Vesternorrland en fiskodlingsanstalt med ändamål att utgöra en normalanstalt, hufvudsakligen för laxodling och att bereda undervisning i dylik odling åt personer, som sedermera kunde blifva föreståndare för enskilda kläckningsanstalter. Efter mönstret af denna anstalt inrättades så småningom fiskodlingsanstalter i de vigtigaste norrländska elfvarna och i många laxförande strömmar och åar i det öfriga riket.

Åfven en annan form af fiskodling, som består i uppfödande af fisk i dammar, blef, i den mån uppmärksamheten riktats på sötvattensfiskeriernas upphjelpande och ej minst till följd af den artificiella fiskodlingens införande, föremål för uppmärksamhet såväl från enskildes som

från statens sida. Sålunda anlades i slutet på 70-talet och början på 80-talet flera dammar för odling af karp.

Sedan den förutnämnda normalanstalten för fiskodling 1876 upphört, inrättades på statens bekostnad år 1890 vid Finspong en fiskodlingsanstalt, som var afsedd att tjena till mönster och ledning för den enskilda företagsamheten på detta område. Men ej nog med att denna anstalt skulle vara en försöksanstalt särskildt för fiskuppfödning i dammar, har afsigten med anstalten varit att dermed förena en afdelning för anställande af vetenskapliga undersökningar med praktiskt syfte rörande vilkoren och utvecklingen af fiskarnas lif under olika förhållanden, således en biologisk undersökningsanstalt.

Med upphörandet af förstnämnda normalanstalt för fiskodling och undervisning i fiskeriverksamhet i Vesternorrlands län har sådan undervisning därför icke helt och hållet afstannat, utan tid efter annan, fastän mera tillfälligt, anordnats; sålunda anordnades 1879 i Norrnäs å Vermdön undervisning i insjöfiske och odling af värlekande fiskarter, hvilken undervisning emellertid år 1883 upphörde till följd af brist på elever; äfven på andra ställen i vårt land hafva sedermera skolor för meddelande af undervisning i fiske varit i verksamhet under kortare tider; senast under år 1898 pågick en af staten anordnad kurs i laxodling vid Hofs laxodlingsanstalt i Halland.

Fiskerinäringen har äfven inom Riksdagen uppmärksamrats. Sålunda väcktes vid 1890 års riksdag af enskilda motionärer förslag till åtgärder för fiskerinäringens befrämjande, nemligen bland annat derom, att Riksdagen måtte anvisa ett belopp af två hundra tusen kronor, i ändamål att på möjligast billiga vilkor deraf lemna lån åt behöfvande fiskare för inköp af fiskebåtar och redskap samt anläggning af salterier eller andra dermed jemförliga inrättningar; vidare att Riksdagen med syfte att åstadkomma och understödja försäkringsföreningar för fiskemateriel måtte höja reservationsanslaget till fiskerinäringens understöd, samt slutligen att Riksdagen måtte på extra stat för år 1891 anvisa fyrtiotta tusen kronor till understöd utan återbetalningsskyldighet åt enskilde eller föreningar, som idkade fiske och vore i behof af understöd till anskaffande af fiskeredskap och båtar eller andra för fisket nödiga åtgärder äfvensom till lån för fiskerinäringens enahanda befrämjande.

Vid den af Kongl. Maj:t på Riksdagens derom i anledning af motionerna framställda begäran företagna utredning i ämnet hördes åtskilliga myndigheter.

Kongl. landtbruksstyrelsen, som yttrade sig i frågan, föreslog dervid bland annat, att en fond å 200,000 kronor skulle afsättas för att i mån

af behof utlånas till hushållningssällskap eller kommuner att af dessa i sin ordning åter utlånas åt enskilde för anskaffande af fiskefartyg eller däckade båtar för hafsfiske, för anskaffande af redskap för dylikt fiske samt för inrättande af salterier m. m. för beredning och förädling af fiskeprodukter; vidare att ett anslag till fiskets befrämjande borde ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att understödja ortkorporationernas sträfvan för fiskerinäringens bästa, samt slutligen att ett belopp af 25,000 kronor måtte beviljas för åstadkommande af försäkringsföreningar för båtar och redskap vid åtskilliga delar af Sveriges kuster.

Med anledning af derom gjord framställning från Kongl. Maj:t har Riksdagen numera anvisat medel till inrättande af en fond för fiskerinäringens befrämjande, hvilken fond genom Riksdagens senaste beslut detta år ökats med 500,000 kronor. Dessutom har till fiskerinäringens understöd anvisats ett årligt anslag, som för närvarande utgår med 42,000 kronor. Från detta anslag har beviljats bidrag hufvudsakligen för anställande af fiskeritillsyningsmän och fiskeriinstruktörer m. m.

Bland framställningar, som landtbruksstyrelsen gjort till Kongl. Maj:t i fiskerifrågan, må vidare nämnas en år 1890 framställd begäran om åtgärders vidtagande för anskaffande af en tidsenlig ångbåt för fiskeritjenstemännens behof. Denna begäran, som 1895 förnyades, har icke vunnit Kongl. Maj:ts bifall. I sammanhang härmed torde böra omförmälas, att Kongl. Maj:t under en lång följd af år tillåtit, att för upprätthållande af ordning i skärgården under pågående vinterfiske ett af flottans fartyg stationeras vid bohuslänska kusten. På derom af Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län gjord framställning förordnades år 1900, att ifrågavarande båt äfven under juni, juli, augusti och september skulle uppehålla samma bevakningstjenst. Slutligen må nämnas, att Riksdagen å extra stat under de senare åren från och med 1898 anvisat ett anslag af ett belopp af 5,000 kronor att användas såsom bidrag till belöning för dödande af sjelar.

Äfven på lagstiftningens område hafva statsmakterna egna tstor uppmärksamhet åt fiskerinäringen. Sedan Riksdagen år 1878 — med förmälan att framställning blifvit gjord angående behofvet af ändringar i nådiga fiskeristadgan den 29 juni 1852, dervid hufvudsakligen anförts, dels att bestämmelserna i nämnda stadga icke i alla hänseenden egde den tydlighet, som vore önskvärd samt i afseende å såväl ortförhållanden som i öfrigt vore af alltför generel beskaffenhet, dels ock att stadgans föreskrifter i allmänhet kunde anses vara af väl prohibitiv natur — i underdånighet anhållit, att, då en revision af fiskeriförfattningarna i antydda riktning syntes önskvärd, Kongl. Maj:t måtte genom sakkunniga personer låta före-

taga en fullständig revision af nämnda stadga samt öfriga författningar, som berörde fiskerinäringen, tillsatte Kongl. Maj:t den 22 januari 1881 en komité, som den 3 mars 1883 afgaf underdånigt betänkande till ny fiskeristadga m. m.

Uti detta betänkande framhölls bland annat, att Sveriges fiskerier, synnerligast insjöfisket, förr varit af en vida större betydelse än för närvarande, hvilket oförtydligt framginge af de meddelanden, som till komitén ingått från hushållningssällskapen. Men äfven nu lemnade, säger komitén, hafs- och insjöfisket tillfälle till uppehälle åt ett stort antal af rikets inbyggare. Såsom de statistiska upplysningarna gifve vid handen, har fisket i riket lemnat en årsinkomst af lågt räknadt ca 8 millioner kronor — en summa, som skulle såsom årlig intäkt väsentligen ökas, om landets fisken på ett fullt rationellt sätt sköttes och vårdades.

För vinnande af detta mål föreslog komitén, att landet med hänsyn till fiskena skulle indelas i fyra distrikt, hvaraf *det första* skulle innefatta hela vesterhafsfisket, halländska laxfiskena samt fisket i Sundet och vid Skånes sydkust, *det andra* fisket i Östersjön från gränsen mot Skåne till gränsen mot Södermanland samt fisket i halfva Vettern, *det tredje* Östersjöfisket inom Södermanlands, Stockholms och Upsala län samt fisket i Venern, Mälaren, Hjelmaran och halfva Vettern samt *det fjärde* fisket i Bottenhafvet och i Norrlands elfvar och sjöar.

I hvar och ett af dessa distrikt skulle placeras en fiskeritjensteman, som inom distriktet skulle åligga tillhandaga allmänheten med upplysningar och råd samt öfvervaka fiskevården och egna uppsigt åt de inom distriktet befintliga fiskeritillsyningsmännen på de olika orterna. Dessutom framhöll komitén i likhet med de i ämnet hörda sakkunniga personer vigt af att för bedömning af fiskets tillstånd och verkan af till dess förbättring vidtagna åtgärder egna fisket sjelft, dess gång och derpå inverkan omständigheter en vetenskaplig undersökning, med anledning hvaraf komitén jemväl föreslog, att för fiskevattnens undersökning vetenskapligt bildade tjänstemän blefve anställda.

Komiténs arbete resulterade visserligen icke i några direkta omedelbara lagstiftningsåtgärder, men synes i åtskilliga delar utgjort grundvalen för de lagar och förordningar, som sedermera utkommit på detta område, nemligen den under år 1896 utkomna lag om rätt till fiske äfvensom angående förändrad lydelse af kongl. förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund m. m. och dels den af Kongl. Maj:t den 17 oktober 1900 utfärdade, nu gällande fiskeristadga.

Sedan utskottet nu i korthet redogjort för hvad från statens sida åtgjorts för fiskerinäringens befrämjande, återstår att med några ord om-

nämna arten och beskaffenheten af den verksamhet, som för samma ändamål utöfvats af de därför närmast intresserade offentliga institutionerna, nemligen hushållningssällskapen.

Dessas åtgöranden inskränka sig i allmänhet till utlemnande af lån för inköpande af fiskredskap m. m., till understöd åt fiskodlingsanstalter samt till aflönande af fiskeritillsyningsmän, som närmast öfvervaka efterlefnaden af fiskeristadgans föreskrifter, tillhandagå allmänheten med upplysningar och råd angående fisket, och slutligen insamla statistiska uppgifter rörande fisket m. m. Sådana tillsyningsmän finnas enligt utskottet meddelade uppgifter till nedannämnda antal, nemligen en inom hvardera af följande län: Stockholms, Östergötlands, Blekinge, Gotlands, Jönköpings, Kronobergs, Hallands, Göteborgs-Bohus, Elfsborgs, Örebro, Vestmanlands, Gefleborgs, Kopparbergs, Vesternorrlands och Vesterbottens län, 2 i Södermanlands, Skaraborgs och Kalmar län, 3 i Vermlands län och 11 Malmöhus län. 48 fiskodlingsanstalter funnos år 1889 i Sverige, hufvudsakligen för odling af lax, röding och sik.

Af dessa anstalter äro 2 belägna i Östergötland, hvaraf den ena utgöres af en utaf staten inrättad fiskkläckningsanstalt med tillhörande biologisk anstalt, 1 i Blekinge, bekostad af kronan, 3 i Hallands län, 4 i Skaraborgs, 3, deraf 1 privat, i Vermlands län, 3 i Vestmanlands, 1 i hvardera af Kalmar, Örebro, Kopparbergs och Norrbottens län, 4 i Gefleborgs län samt 1 privat och en odlingsdam i inre Geflefjärden för aborrerom, 4 i Vesterbottens län, hvaraf 3 privata, 6 i Vesternorrlands län samt 4 i Jemtlands län.

I den vestmanländska anstalten, anlagd år 1894 å Engelsberg, har utom lax och laxöring äfven utkläckts den kaliforniska regnbågsforellen, *Salmo iridens*, som visat sig vara fullt härdig och i hastig tillväxt vida öfverträffa våra inhemska forellarter. Bland ofvannämnda anstalter äro ej inräknade den af enskild person anlagda karpodlingsanstalten å Gustafsberg i Kristianstads län, hvars årliga produktion, som till en början steg till 25,000 kg. vuxen karp, numera utgör omkring 15,000 kg., hvaraf det mesta exporteras till Tyskland. I Vermland uppgifves ock såsom befintliga två karpodlingsanstalter, af hvilka den vid Långbanshyttan säges vara den nordligaste i Sverige. I Skaraborgs län äro karpdammar på flere egendomar anlagda, liksom ruddammar i Örebro län.

Vidare har under femårsperioden 1895—99 odling och utplantering af röding, lax, sik, ål, karp, forell, aborre m. m. försiggått inom olika delar af riket ifrån de i de olika länen befintliga fiskodlingsanstalterna. Derjemte ha andra fiskslag utplanterats i olika sjöar, premiering af strömming och förädlade strömmingsarter m. m. hafva egt rum på flera orter

inom såväl norra som mellersta Sverige. Kostnadsfri undervisning i rökning, saltning och inläggning af fiskvaror har meddelats inom flera orter af vårt land. Under ledning af åländska fiskare anordnades år 1899 inom Östergötland undervisning i strömmingsfiske och saltning. Dessutom hafva flera hushållningssällskap utanordnat lån åt enskilda till anskaffande af fiskebåtar m. m., utdelande af premier för dödande af sjelar.

Till ytterligare belysning af ämnet tillåter sig utskottet här intaga 2:ne utskottet tillhandakomna skrivelser, så lydande:

Landbruksstyrelsens yttrande i frågan.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Jordbruksdepartementet.

Genom remiss den 13 nästlidna månad hafven I, Herr Statsråd, anmodat Kongl. Landbruksstyrelsen att afgifva yttrande i ett från ordföranden i Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott genom herr statsrådet m. m. K. S. Husberg till Kongl. Jordbruksdepartementet inkommet ärende, hvarom handlas i en af bemälde ordförande till herr statsrådet Husberg aflåten skrivelse, deruti, med begäran att bemälde herr statsråd behagade föranstalta derom, att nämnda utskott måtte erhålla utredning i vissa afseenden, vidare anförts: att uti en inom Andra Kammaran väckt motion (n:o 153) framhållits behovet af en bättre fiskevård för Östersjö- och sötvattenfisket, särskildt huru fåtaliga och i förhållande till göromålen otillräckliga statens fiskeritjenstemän vore, samt att sättet för erhållande af dylika personers biträde vore så omständligt, att en dylik utväg sällan af allmänheten anlidades, äfvensom huru de af staten och vederbörande hushållningssällskap aflönade fiskeriinspektörer ofta saknade nödiga kunskaper i hithörande ämnen; att för vinnande af ett gynnsamt resultat i afseende å fiskevården i motionen föresloges, att en distriktsindelning egde rum, dervid de nuvarande fiskeritjenstemännen finge hvar och en sitt distrikt; att staten borde bidraga med anslag för yngre fiskeriidkare, som önskade genomgå kortare kurser i fiske, fiskevård och fiskodling vid af staten understödda skolor, afsedda för utbildande af yrkesskicklighet hos fiskare och fiskeuppsyningsmän, hvarjemte ifrågasatts, huruvida de fiskevatten, som funnes å kronoparkerna, synnerligast i Norrland, och hvilka nu ej gäfvade någon inkomst, ej borde kunna utarrenderas; att med anledning af denna framställning utskottet önskade vinna upplysning, huruvida i anledning af 1883 års fiskerikomité's förslag några åtgärder vidtagits för ökning af fiskeritjenstemännens antal och deras fördelning på olika distrikt, vidare hvilka åtgärder från statens sida vidtagits för upphjelpande af ifrågavarande fiske, huruvida statens fiskeritjenstemän i någon nämnvärd

grad under senare åren anlitats af allmänheten samt om, för den händelse detta icke varit fallet, detta, såsom i motionen gjorts gällande, berodde på olämpliga föreskrifter rörande sättet för tjenstemännens anlitande, samt slutligen huruvida några åtgärder vidtagits för utarrendering af fiskevatten å kronoparker; och har bemälda utskottsordförande derjemte anhållit, att derest sådant utan alltför stor tidsutdrägt låte sig göra, upplysning måtte lemnas hvilka åtgärder vidtagits från vederbörande hushållnings-sällskaps sida för åstadkommande af en bättre fiskevård och upphjelpande af fisket, bland annat genom fiskodlingsanstalter, fiskeriskolor, reglementen för fiskeriets bedrivande m. m.

Med anledning af Eder, Herr Statsråd, förberörda anmodan, får, med återställande af remissakten, landtbruksstyrelsen, som på grund af sin embetsverksamhet är i tillfälle att meddela upplysningar i samtliga de i förberörda skrifvelse omförmälda hänseenden med undantag beträffande de åtgärder, som må hafva vidtagits för utarrendering af fiskevatten å kronoparker, åran anföra följande.

I afseende å den uti förevarande skrifvelse begärda upplysning, huruvida i anledning af 1883 års fiskerikomité's förslag några åtgärder vidtagits för ökning af fiskeritjenstemännens antal och fördelning på olika distrikt, tillåter sig styrelsen erinra, hurusom, sedan sagda fiskerikomité den 4 mars 1883 afgifvit sitt underdåniga betänkande, öfver samma förslag inforrades yttranden från såväl öfverståthållareembetets och Stockholms stadsfullmäktige som Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande i länen och landstingen, hvarefter och sedan sagda yttranden inkommit, landtbruksakademiens förvaltningskomité den 20 oktober 1886 afgaf infordradt underdånigt utlåtande i ämnet. Af dessa yttranden och utlåtande inhemtas, att meningarna varit delade rörande lämpligheten af den af komitén föreslagna åtgärden att fördela fiskeritjenstemännen på olika distrikt, dervid såsom skäl mot en sådan åtgärd anfördes, att de fyra föreslagna fiskeriintendenterna ändock skulle få för stora distrikt, hvarigenom de icke skulle erhålla den åsyftade noggranna kännedom om personer och förhållanden, som erfordrades, samt att det möjligen vore till större fördel för fiskerierna, att fiskeritjenstemännen i stället för att fördelas på olika distrikt erhöles hvar sin särskilda gren af förvaltningsverksamhet att beakta, åt hvilken de skulle kunna mera specielt egna sig och hvarinom de skulle kunna hvar och en vinna större erfarenhet och skicklighet.

Genom landtbruksstyrelsens inrättande, hvarom beslut af Kongl. Maj:t och Riksdagen fattades år 1889, och som föranledde, att denna styrelse kom att från och med år 1890 öfvertaga den centrala förvaltningen rörande fiskerinäringen, med undantag af ärenden angående hafsfisket vid

rikets vestra kuster, hvilka tills vidare undantogs från landtbruksstyrelsens embetsbefattning, blef alltså sagda administration hvad angår Östersjö- och insjöfisket definitivt ordnad, dervid den erhöll sin nuvarande form. I landtbruksstyrelsen, som från och med 1890 års början enligt sin instruktion öfvertog landtbruksakademiens förvaltningskomités befattning i afseende å fiskeriassistenterna, undervisaren i fiskodling samt agenten för befrämjande af fiskeriprodukters afsättning, insattes såsom ledamot och föredragande af fiskeriärenden en fiskeriinspektör, hvaremot fiskeriintendentsbefattningen indrogs. Då sålunda fiskeriförvaltningen, i hvad den afser Östersjö- och insjöfisket så nyligen omorganiserats, har landtbruksstyrelsen redan deraf ansett sig förhindrad väcka förslag om en så pass genomgripande förändring i fiskeridadministrationen som den om fiskeritjenstemännens fördelning å distrikt, helst rörande denna fördelnings lämplighet meningarna under den för ej längesedan förekomna ventilationen af frågan varit ganska delade. För att emellertid i fråga om undersökningar längs rikets långsträckta kuster och i de stora sjöarna göra fiskeritjenstemännens verksamhet mera effektiv föreslog landtbruksstyrelsen redan i underdånig skrifvelse den 14 november 1890, att anslag måtte beviljas för anskaffande åt fiskeristyrelsen af en ångbåt, en framställning, som sedermera tvenne gånger förnyats, men ännu icke ledt till något resultat.

För ökning af fiskeritjenstemännens antal har landtbruksstyrelsen dels uti underdånig skrifvelse den 14 november 1890 hemställt om anställandet vid hafskusten i Göteborgs och Bohus län af en tredje fiskeriasistent med station å vestra kusten, hvilken framställning emellertid icke föranlett till någon Kongl. Maj:ts åtgärd, dels ock uti en annan underdånig skrifvelse af samma dag för utbildande af blifvande fiskeritjenstemän i statens och hushållningssällskapens tjänst hemställt om anvisande af medel för anställande af två fiskeristipendiater med enahanda förmåner som landtbruksstipendiaterna, hvilken senare framställning haft till följd, att dylika medel anvisats till en fiskeristipendiat, som med anledning häraf årligen från och med år 1891 kunnat antagas mot åtnjutande af ett arfvode af 1,000 kr. för år räknadt och resekostnadsersättning enligt femte klassen i gällande resereglemente, dock endast till ett visst årligt belopp, som till en början varit bestämdt till 500 kr., men numera utgår med 750 kr. för år. På framställning af landtbruksstyrelsen har också Kongl. Maj:t medgifvit, att undervisarens i fiskodling m. m. arfvode, hvilket förut varit personligt efter den förste innehafvarens fränfalle, finge tills vidare oberoende af personen, som innehade detsamma, utgå, hvarjemte Kongl. Maj:t för innevarande år ställt till landtbruksstyrelsens förfogande ett belopp af 550 kr. att användas såsom godtgörelse för vetenskaplig

bearbetning af för styrelsen tillgängliga samlingar till belysning af fiskevattnens biologi.

De förmåner, som fiskeritjenstemännen åtnjuta, utgöra:

för förste fiskeriassistenten lön 3,000 kronor med två ålderstillägg, hvarterda om 500 kronor, samt resekostnadsersättning enligt fjerdre och i vissa fall tredje klassen af gällande resereglemente, dock ej till högre sammanlagdt belopp än 1,500 kronor för år;

för andre fiskeriassistenten: lön 1,500 kronor jemte ett ålderstillägg af 500 kronor samt resekostnadsersättning enligt fjerdre klassen af gällande resereglemente, dock ej till högre belopp än 1,500 kronor för år;

för undervisaren i fiskodling m. m.: arfvode af 1,500 kronor samt resekostnadsersättning enligt fjerdre klassen af gällande resereglemente, dock ej till högre belopp än 1,000 kronor för år.

Då fiskeritjenstemännen icke, i likhet med hvad fallet är med landtbruksingeniörerna, kunna genom de åt dem af vederbörande myndighet uppdragna förrättningar förvärfva annan inkomst än den, som för förrättningen utgår af statsmedel, torde det vara sjelfklart, att de aflöningar, som andre fiskeriassistenten samt undervisaren i fiskodling m. m. uppbära, icke äro tillräckliga, med mindre än att dessa tjenstemän för sin utkomst egna sig åt äfven annan sysselsättning. Häraf har naturligtvis blifvit en följd, att dessa tjenstemän icke kunnat genom sin statstjenstgöring sysselsättas i samma grad, som om deras löner varit bestämda efter en högre norm. I detta afseende äro sagda tjenstemän olika ställda med förste fiskeriassistenten, hvars tid kan på grund af hans tjenstebefattning i långt högre grad tagas i anspråk.

För att gifva en föreställning, i hvad mån fiskeritjenstemännen varit upptagna dels af uppdrag från landtbruksstyrelsens sida för verkställande af undersökningar rörande fiskevattnen, dels ock af förrättningar med anledning af enskilda requisitioner, har landtbruksstyrelsen låtit upprätta bifogade tabläer (bilaga A. och B.), hvilka utvisa det hufvudsakliga arbete i tjensten, som under åren 1893—1901 utförts af andre fiskeriassistenten och undervisaren i fiskodling m. m., hvaremot förste fiskeriassistenten, som från och med år 1898 fått sin lön höjd från 2,000 kronor till 3,000 kronor i sammanhang dermed att han öfvertagit den fiskeriinspektören förut åliggande skyldigheten att dels fullgöra hvad på grund af nådiga kungörelsen den 8 november 1867 ankommit på fiskeriintendenten, dels ock att afgifva af myndigheter infordrade yttranden i fiskerifrågor, dessutom haft att, bland annat, vara Kongl. Maj:ts befallningshafvandes sakkunnige rådgifvare i fiskerifrågor, särskildt vid upprättande af de lokala fiskestadgarna, af hvilka samtliga arbeten denne tjensteman under de tider, då han

ej varit på resor, varit upptagen omkring 7 timmar dagligen. Det i tabläerna upptagna antal dagar utgör förrättningsdagar, hvaremot resedagarna deri icke intagits. Till belysande af resedagarnes antal i förhållande till förrättningsdagarna tillåter sig landtbruksstyrelsen meddela följande uppgifter, hemtade från förste fiskeriassistentens tjänstgöring.

	Förrättningsdagar.	Resedagar.
1893	73	19
1894	72	19
1895	66	14
1896	97	16
1897	54	20
1898	61	21
1899	52	17
1900	103	19
1901	55	20

Beträffande de närmare detaljerna i fråga om dessa tjänstemäns tjänstgöring hänvisas till deras dagböcker för åren 1893—1901, af hvilka afskrifter härmed öfverlemnas.

Det torde icke kunna bestridas, att fiskeritjänstemännen ej varit synnerligen anlitade på grund af enskilda requisitioner. Att detta emellertid icke berott på olämpliga föreskrifter rörande sättet för tjänstemännens requirerande torde framgå deraf, att samma sätt användes och funnits mycket ändamålsenligt beträffande såväl landtbruksingeniörer som statens öfriga kringresande undervisare. Årligen i början af oktober månad utfärdas å landtbruksstyrelsen ett cirkulär till allmänheten rörande tillfälle till och villkoren för erhållande under påföljande år af biträde utaf statens undervisare rörande fiskerierna och fiskodlingen. Dessa cirkulär tillställas genom landtbruksstyrelsens försorg såväl Konungens befallningshafvande som hushållningssällskapen i riket och intagas i länskungörelserna samt hushållningssällskapens publikationer, hvarjemte för innehållet i cirkulären vanligen redogjorts både i hufvudstadstidningarna och i ortstidningarna. Uti dessa cirkulär anmodas allmänheten att såvidt möjligt inom utgången af december månad till landtbruksstyrelsen ingifva requisition å det äskade biträdet, men underrättelse lemnas tillika, att, om requisitionen ankommer efter sagda tid, sådan requisition upptages till pröfning samt att, såvida hinder därför icke möter, det begärda biträdet kan erhållas, under vilkor, som af närlagda exemplar af ett dylikt cirkulär kunna inhämtas. Orsaken till ofvan sagda förhållande torde sålunda icke kunna bero på gällande föreskrifter angående sättet för requisition af biträde utaf fiskeritjänste-

männen, hvilket sätt torde, åtminstone så länge hvarje fiskeritjensteman har sin verksamhet utsträckt till hela landet, icke lämpligen kunna väsentligen förändras, utan snarare på förhållanden, som äro oskiljaktiga från den gren af statsverksamhet, hvarom nu är fråga. Fiskets upphjelpande fordrar nemligen i allmänhet på grund af det sätt, hvarpå eganderätten till fiskerivattnen inom vårt land i allmänhet är ordnad, sammanslutningar mellan innehafvare af fiskevatten, sammanslutningar, hvilka icke lätteligen kunna åstadkommas på enskild väg, utan i allmänhet påkalla sådant tillvägagående, som föreskrifves i gällande fiskeristadga, i hvad denna afser föreskrifter rörande åstadkommande af särskilda bestämmelser om fiskets vård och lämpliga bedrifvande, i hvilken händelse visserligen fiskeritjenstemans biträde erfordras, men förrättningen kommer att falla under annan rubrik, nemligen förrättningar, som utföras på grund af landtbruksstyrelsens uppdrag.

Vidkommande hvilka andra åtgärder från statens sida vidtagits för upphjelpande af ifrågavarande fiske, tillåter sig landtbruksstyrelsen erinra om följande.

Å den allmänna fiskerilagstiftningens område hafva utfärdats den 27 juni 1896 lag om rätt till fiske och den 17 oktober 1900 Kongl. Maj:ts förnyade nådiga fiskeristadga. Vidare hafva utfärdats den 28 maj 1897 nådigt reglemente för de i statens tjänst anstälde fiskerassistenter och den 10 juni 1899 af kongl. landtbruksstyrelsen instruktion för den i statens tjänst tills vidare anstälde undervisaren i fiskodling m. m. I sammanhang med ofvannämnda reglemente, i hvad detta afser förste fiskeriasistenten, har en förändring vidtagits i landtbruksstyrelsens instruktion, i hvad denna rör fiskeriinspektörens åligganden, hvarigenom denne embetsman beredts en i förhållande till den lokala fiskeriadминистраtionen mera oberoende ställning.

Anslaget till fiskerinäringens understöd, hvarifrån medel anvisats för åtgärder till fiskerinäringens främjande, bestämdes år 1889 till 42,000 kronor, nedsattes vid 1896 års riksdag till 35,000 kronor, höjdes derpå af 1897 års Riksdag till 36,000 kronor och blef af 1899 års Riksdag å nyo bestämdt till 42,000 kronor, med hvilket belopp det fortfarande är i riksstaten upptaget. Från detta anslag hafva årligen anvisats bidrag till fiskeriadминистраtionen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna till belopp, som utgjort

år 1895.....	10,100
» 1896.....	12,850
» 1897.....	13,000
» 1898.....	12,300

år 1899.....	11,400
» 1900.....	15,200
» 1901.....	17,850

Genom nådig kungörelse den 12 augusti 1901, angående statsbidrag till hushållningssällskap eller landsting från anslaget till fiskerinäringens understöd, har Kongl. Maj:t förklarad, att af sagda anslag tills vidare högst 20,000 kronor årligen komme att såsom bidrag till fiskeridirectionen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna tilldelas hushållningssällskap eller landsting; och har kongl. landtbruksstyrelsen jemlikt bestämmelse i sagda kungörelse nyligen afgifvit förslag till fördelning för innevarande år bland dylika institutioner af ett belopp af 20,000 kronor att utgå från anslaget till fiskerinäringens understöd.

Genom nådigt bref den 5 september 1890 bemyndigade Kongl. Maj:t landtbruksstyrelsen att i enlighet med dess förslag upprätta och anordna en fiskodlingsanstalt vid Finspong i Östergötlands län med särskildt syfte att gagna sötvattensfiskerierna, hvilken anstalt alltsedan varit i verksamhet. Anstalten afser att vara en försöksanstalt, särskildt för fiskuppfödning i dammar, hvarifrån i mån af tillgång fiskyngel till utplantering tillhandahålles allmänheten. Här hafva fiskeritjenstemännen varit i tillfälle att göra mångahanda nyttiga rön och erfarenheter, samt gösodling med uppfödning i dam för första gången i Sverige utförts äfvensom s. k. regnbågsforell för första gången uppfödd efter infödda afvelsfiskar. För utrönande af sötvattens biologi hafva undersökningar derstädes utförts och en början härmed gjorts till upprättande af en sötvattensbiologisk anstalt, som, under förutsättning att en särskild föreståndare anställdes, vore fullt jemförlig med de utomlands befintliga anstalter af samma slag.

Bland andra åtgärder, hvilka från statens sida vidtagits för upphjelpande af ifrågavarande fiske, torde böra nämnas inrättandet af fonden för fiskerinäringens befrämjande, hvars ändamål är utlemnande af låneunderstöd för anskaffande af fiskebåtar och fiskredskap eller för anläggande af smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling af fiskets produkter. Fonden, som ursprungligen utgjorde 100,000 kronor, har sedermera höjts till 300,000 kronor, och förslag är för närvarande beroende på Riksdagens pröfning om fondens ökande med ytterligare 500,000 kronor. Den har hufvudsakligen hittills användts för vestkustfiskets upphjelpande.

Till belöningar för dödande af sjelar har Kongl. Maj:t under de senare åren anvisat erforderligt belopp, hvilket först utgjort 5,000 kronor, men sedermera blifvit höjdt till 7,000 kronor för år räknadt. Dessa medel hafva hufvudsakligen kommit Östersjöfisket till godo.

Bland viktigare förslag, som framstälts rörande åtgärder till fiskets förkofran, kan räknas det af landtbruksstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 14 november 1890 väckta om åstadkommande af försäkringsföreningar för fiskebåtar och fiskredskap, ett förslag, som dock ännu icke föranlett till någon åtgärd.

Hvad beträffar undervisningsanstalter för fiskerierna, så inrättades genom statens försorg år 1864 en dylik anstalt i Östanbäcks by i Eds socken af Vesternorrlands län, hvilken skola upphörde år 1876. Ändamålet med undervisningen vid denna anstalt var att sprida kännedom om laxodling bland sådana personer, som ämnade blifva föreståndare för enskilda kläckningsanstalter. Med understöd af åtskilliga mellersta Sveriges hushållningssällskap inrättades år 1879 vid Norrnäs å Vermdö en undervisningskurs i insjöfiske och odling af värlekanande fiskarter, hvilken undervisningskurs, så länge elever anmälde sig, fortgick till år 1883, då den upphörde. Åtskilliga skolor för meddelande af undervisning i fiske hafva inom landet under kortare tider varit i verksamhet, men snart upphört. Då ändamålet med dylika undervisningsanstalter endast är att sprida kännedom om grunderna för en rationel fiskevård samt för användningen af särskilda redskap och fiskemetoder, men den praktiska utbildningen måste inhämtas i erfarenhetens skola, har tanken att upprätta stadigvarande undervisningsanstalter för fisket visat sig vara utförbar. Då behovet af tillsyningsmän och instruktörer blifvit fylldt inom den ort, der en skola varit upprättad, har nemligen tilloppet af elever blifvit så ringa, att en särskild lärare icke kunnat anställas eller lokal förhyras. Af dessa skäl har landtbruksstyrelsen under den tid, styrelsen varit i verksamhet, ej gått i författning om upprättande af någon stadigvarande undervisningsanstalt för fiskerierna, utan endast ansett sig böra medelst tillfälliga undervisningskurser, när sådana varit af behovet påkallade, sörja för denna angelägenhet.

Beträffande frågan hvilka åtgärder vidtagits från hushållningssällskapens sida för åstadkommande af en bättre fiskevård och upphjelpande af fisket, bland annat, genom fiskodlingsanstalter, fiskeriskolor m. m., tillåter sig landtbruksstyrelsen hänvisa till bifogade berättelser om hushållningssällskapens verksamhet, afgifna af landtbruksstyrelsen till vederbörande departementschef för åren 1889—1899, hvarjemte styrelsen får vidkommande vissa detaljer af den högsta och centrala fiskeriförvaltningen hänvisa till afdelningen »Fiskerinäringen» uti bifogade, af landtbruksstyrelsen för åren 1890—1894 och 1895—1899 utgifna femårsredogörelser, benämnda »Landtbrukets främjande genom statsförvaltningen», samt vid-

kommande reglementen för fiskeriets bedrivande inom de särskilde orterna till fjerde och femte delarne af det utaf F. Egerström från trycket utgifna verket »Sveriges landtbruksförvaltning», der samtliga dylika reglementen eller stadgar finnas intagna.

Till ytterligare upplysning i ärendet öfverlemnas slutligen 11 meddelanden från kongl. landtbruksstyrelsen i fiskerifrågor samt Svensk Fiskeritidskrift för åren 1892—1901 jemte »Meddelanden angående Sveriges fiskerier» af R. Lundberg.

Stockholm den 3 april 1902.

M. v. FEILITZEN.

Fredrik Egerström.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. jordbruksdepartementet.

Uti en inom Andra Kammaran väckt motion, n:o 153, har i samband med i fråga satta åtgärder för fiskerinäringens höjande framhållits, att det torde böra tillses, om ej de fiskevatten, som finnas å kronoparkerna, synnerligast i Norrland, och hvilka nu ej gifve ringaste inkomst, borde kunna utarrenderas och en direkt inkomst af dem sålunda tillföras statsverket; och har ordföranden i samma kammars tredje tillfälliga utskott, till hvilket motionen remitterats, anhållit, att utskottet måtte erhålla utredning, huruvida, bland annat, några åtgärder vidtagits för utarrendering af fiskevatten å kronoparker.

Domänstyrelsens yttrande i frågan.

Som kongl. domänstyrelsen genom remiss af den 13 i denna månad anmodats i detta ärende afgifva yttrande, får kongl. styrelsen i anledning häraf till en början erinra, att 1896 års lag om rätt till fiske innehåller i § 7 bestämmelse derom, att ström- och insjöfischen vid kronoparker, der ej kronan dessa fisken sig eller annan förbehållit, ege inom häradet eller socknen boende att, med tillstånd af kongl. styrelsen, nytija på det sätt och under de vilkor, som derfor kunna varda bestämda samt mot den afgift, som för begagnandet af sådant allmänt kronofiske finnes skäligt. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske. De fiskande må ock, enligt § 21 i samma lag, med tillstånd och med afgift uppsätta fiskebodar.

Med grunderna för dessa lagrum torde ej stämma väl öfverens att genom offentlig auktion åt den högstbjudande utarrendera allmänt krono-

fiske, och då kronan, åtminstone hvad Norrland beträffar, hvarom fråga nu egentligen är, icke å kronoparkerna enskildt förbehållit sig några fisken, har upplåtelse af rätt till fiskevatten vid ifrågavarande skogar kommit till stånd endast i några få fall genom uppgörelse under hand med hugad spekulant inom vederbörande socken eller härad. Den årliga afgift, som vid sådan uppgörelse kuinat betingas, har endast belöpt sig till 5 à 10 kronor för år. Knappast lärer väl ock, äfven om ortbefolkningens urgamla företrädesrätt till »allmänt kronofiske» skulle upphävas, vidtagandet af särskilda åtgärder för fiskevattens utarrenderande åtminstone å kronoparker i de aflägsna norrländska skogsbygderna kunna i afsevärd mån tillföra statsverket några inkomster. Stockholm den 26 mars 1902.

Edward Kinberg.

J. O. af Zellén.

J. Meves.

E. G. Sundberg.

*Utskottets
utlåtande.*

Den allmänna erfarenheten under senare tider gifver tyvärr vid handen, att fisket flerstädes i landet, äfven der det fordom varit mycket gifvande och utgjort för befolkningen en god inkomstkälla, betydligt aftagit, samt i vissa trakter minskats i den grad, att det nu icke kan med fördel idkas.

Orsakerna dertill äro mångahanda: en stegrad odling af landet och i samband dermed skeende sänkningar och tappningar af sjöar och vattendrag, industriens utveckling, anläggning af industriella verk och inrättningar invid vattendragen och dermed förenade nödvändiga dammbyggnader, utsläppande af affallsämnen m. m. i vattnet, allt detta har i väsentlig mån bidragit att minska fisket och utöfva en menlig inverkan på detsamma. I bristande tillsyn å efterlefnaden af de för fiskerinäringens vård befintliga föreskrifter lärer man äfven hafva en ytterligase orsak till berörda förhållanden. Slutligen torde äfven gällande lag om rätt till fiske vara en af de bidragande orsakerna till att fisket i allmänhet bedrifvits utan hänsyn till dess fortfarande bestånd. När fiskevattnet nemligen icke skiftats mellan delegarne i detsamma, hafva dessa rätt att bruka fiskevattnet eftersom de kunna sämjas, och deraf har ofta blifvit följd, att mången, som derstädes eger fiskerätt, söker att i största möjliga måtto för egen del tillgodogöra sig fisket. Sålunda har fisket på många ställen antagit arten af ett slags roffiske, som naturligtvis i hög grad måste menligt inverka på fiskstammens bestånd.

I främmande länder, der fiskerinäringen befinner sig på en högre ståndpunkt, har man sökt åstadkomma ett med god hushållning öfverens-

stämmande fiske genom att införa bestämmelser om s. k. fiskeriföreningar, bildade af de fiskberättigade i större sammanhängande fiskevatten. Dessa föreningars uppgift är att för deras medlemmars räkning, på ett rationellt sätt och med hänsyn såväl till den bästa möjliga afkastning af fisket som äfven till fiskestammens bevarande och förökande, bedriva fisket antingen genom särskildt antagna fiskare eller genom fiskets utarrendering. Genom dessa föreningar åstadkommes en bättre ordning och uppsigt öfver fisket än eljest, äfvensom att detta på ett mera tillfredsställande sätt skötes, än om hvarje fiskevattensägare sjelf skulle drifva fisket.

Dylika fiskeriföreningar torde icke i vårt land på grund af gällande lag om rätt till fiske kunna åstadkommas annat än genom frivillig öfverenskommelse mellan *santliga* delegarne i fiskevattnet och sålunda omöjliggöras genom blott en enda delegares vägran att inträda i föreningen. På sista tiden har emellertid genom intresserade personers initiativ försök gjorts att på frivillighetens väg åstadkomma dylika föreningar.

Enligt utskottet tillhandahållna, här efteråt intagna förslag till stadgar för dylika föreningar, skulle dessa hafva till uppgift, bland annat, åtgärder att förekomma olagligt fiske och att åstadkomma en förbättrad fiskevård såsom skydd för fiskynglet, fiskodling och inplanterande af fisk samt förbättrande af fiskens lekplatser, anordningar för fiskens gemensamma forslande i lefvande tillstånd till afsättningsorten, försäljning af föreningsmedlemmarnes fångst till gemensam köpare samt upplåtande af fiskerättigheterna på arrende eller åt särskildt antagen fiskare. Det synes otvifvelaktigt, att realiserandet af dessa uppgifter skulle i hög grad gagna och upphjelpa fisket och afkomsten deraf, samt att dessa föreningar skulle blifva till stor nytta för landet.

En annan af landtbruksstyrelsen ifrågasatt föreningsrörelse synes jemväl vara värd en större uppmärksamhet, nemligen bildandet af försäkringsföreningar för fiskegarnes båtar och redskap. Genom dylika föreningar främjades sjelfverksamheten och solidaritetskänslan mellan fiskeribefolkningen, på samma gång som den enskilde i tillvaron af dessa föreningar funne ett kraftigt stöd under motgångar och ekonomiskt betryck.

Utskottet har ansett sig för fullständighetens skull böra i förbigående omnämna föreningsrörelsen inom fiskerinäringens område, ehuru densamma icke blifvit af motionärerna framhållen bland de af dem förordade åtgärder för fiskerinäringens höjande.

I detta afseende hafva motionärerna påpekat önskvärdheten af dels ökad yrkesskicklighet hos fiskare och dels större sakkunskap och insigter hos dem, hvilka såsom fiskeriinstruktörer eller tillsyningsmän närmast skola

vaka öfver efterlefnaden af fiskeristadgan och öfver fiskets bedrivande samt biträda allmänheten med råd och upplysningar deri.

Utskottet delar motionärernas åsigt derutinnan och finner det vara af stor vigt, att en tillfredsställande sakkunskap står att finna hos dem, som närmast hafva uppsigten öfver fisket och åliggandet att söka befrämja en god fiskevård.

Bristen på sakkunskap i detta afseende är ett ofta öfverklagadt förhållande, men synes naturligast kunna afhjelpas genom lämpligen anordnade undervisningskurser. Fiskeriskolor hafva visserligen, såsom utskottet förut framhållit, tidtals anordnats, men efter en tid upphört till följd af brist på elever.

Detta torde nog till en stor del hafva sin förklaringsgrund deruti, att undervisningsanstalterna en längre tid varit förlagda på ett ställe. Skola dylika anstalter medföra önskvärdt gagn, torde det med hänsyn till vårt lands vidsträckta beskaffenhet, våra kusters långsträckthet samt mängden af elfvar och vattendrag vara nödvändigt att göra skolorna ambulatoriska, hvarigenom de olika orternas behof skulle bäst tillgodoses.

Sålunda anordnade och tillika lämpade efter de särskilda ortsförhållandena borde dylika skolor i afsevärd grad kunna öka sakkunskapen hos dem, som närmast hafva vården och uppsigten öfver fisket i de skilda orterna sig anförtrodd, afvensom höja yrkesskickligheten hos fiskarena.

Understöd af allmänna medel åt fiskare, som vilja genomgå dylika skolor, och anställande af flere fiskeristipendiater torde verksamt befördra samma mål.

Hushållningssällskapen, som tillkommer ett kraftigt initiativ i frågor, som röra fiskerivården och afse fiskerinäringens höjande inom olika orter, torde dervid böra påräkna ett mera verksamt stöd från statens sida såväl i det till fiskerinäringens befrämjande utgående statsanslag som i statens fiskeriadministration.

Hvad denna administration beträffar, finnas för statens räkning anställda, förutom fiskeriinspektören, hvilken representerar dess centrala myndighet, två fiskeriassistenter, en undervisare i fiskodling och en fiskeristipendiat. Dessa fyra fiskeritjenstemäns verksamhetsområde utgöres för närvarande af hela vårt land. Vid granskning af dessa personers utskottet tillhandahållna resedagböcker finner man, att deras resor under samma år sträckt sig öfver stora delar af landet, och att deras verksamhet i mångt och mycket varit af samma beskaffenhet. Förste fiskeriassistenten har sålunda exempelvis under *år 1899* besökt nedannämnda län i följande ordning: Elfsborgs, Hallands, Norrbottens, Gotlands, Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Stockholms och Kopparbergs län och verkstält

bland annat undersökningar beträffande laxens lekplatser, fiske och fiskodling samt fiskeriförhållandena i skilda delar af landet; under *år 1900* besökt i följande ordning Stockholms, Kalmar, Elfsborgs, Hallands, Göteborgs och Bohus län, Östergötlands, Kristianstads, Östergötlands, Södermanlands, Vesterbottens, Hallands samt Göteborgs och Bohus län och verkstält bland annat besigtningar af laxfisken, undersökning af sjöar samt rörande fiske och fiskodling; under *år 1901* besökt i följande ordning Vesterbottens, Kristianstads, Kalmar, Kopparbergs, Elfsborgs, Skaraborgs, Hallands, Kronobergs, Kristianstads och Hallands län, samt dervid verkstält bland annat besigtning och undersökning af sjöar och vattendrag. Andre fiskeriasistenten besökte under *år 1899* i följande ordning Stockholms, Skaraborgs, Vermlands, Stockholms, Gefleborgs och Stockholms län och verkstälde bland annat undersökning af sjöar och vattendrag m. m.; under *år 1900* i följande ordning Stockholms, Jemtlands, Stockholms, Vermlands, Skaraborgs, Stockholms och Södermanlands, Skaraborgs, Östergötlands, Skaraborgs, Södermanlands, Stockholms, Gefleborgs, Stockholms och Östergötlands län samt verkstälde bland annat undersökningar rörande vissa fiskarters lek, samt af sjöar och vattendrag; under *år 1901* Stockholms, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Södermanlands, Stockholms, Elfsborgs, Stockholms och Östergötlands län samt verkstälde bland annat undersökning och rekognoscering af sjöar och vattendrag. Undervisaren i fiskodling har under *år 1899* besökt Jemtlands, Gefleborgs, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län samt dervid verkstält bland annat undersökning rörande fisket och fiskerierna; under *år 1900* besökt Malmöhus, Kronobergs, Jemtlands och Vesternorrlands län och verkstält bland annat undersökning om fiskets tillstånd, sjöar och vattendrag samt undervisat i fiskvård och fiskodling; och under *år 1901* besökt Vesternorrlands, Norrbottens, Upsala, Stockholms, Gefleborgs, Jemtlands, Vesternorrlands och Jönköpings län samt bland annat verkstält undersökning af natur och fiskeförhållanden, elfvar och fisken samt meddelat råd angående fiskevattnens skötsel och fiskodling. Förste fiskeristipendiaten har under *år 1900* besökt Göteborgs och Bohus samt Vesternorrlands län, derunder dels medföljt förste fiskeriasistenten vid undersökning af sjöar, dels åtföljt statens undervisare i fiskodling vid undersökning af lax- och sillfiske, dels ock sjelfständigt undersökt ett vattendrag samt under *år 1901* besökt Vesternorrlands, Södermanlands och Blekinge län och dervid utfört och verkstält undersökning af sjöar.

Utskottet kan ej finna annat, än att med så stora områden, som dessa tjänstemäns verksamhet årligen omfattat, deras tjänstetid blir genom de långa resorna i hög grad splittrad samt deras förmåga att med noggrann-

het och omsorg följa fiskets utveckling samt hafva uppsyn öfver fiskeristadgans efterlefnad samt fiskerivården inom de olika delarna af landet blir i hög grad förringad genom att ej kunna odeladt få följa alla dessa angelägenheter inom ett mera begränsadt område. Detta skulle deremot möjliggöras derigenom, att, såsom också fiskerikomitén föreslog, hvarje af de ofvannämnda fiskeritjenstemännen hade hvar sitt distrikt, inom hvilket de skulle uppehålla sig och utöfva sin verksamhet. De blefve derigenom lättare tillgängliga för den allmänhet, de korporationer och myndigheter, som af dem behöfde inhemta råd och upplysningar eller anlita deras biträde. Det såväl af motionärerna framhållna som ock af landtbruksstyrelsen jemväl vitsordade förhållandet, att fiskeritjenstemannen endast i jemförelsevis ringa grad af allmänheten anlitas, torde nog i viss mån bero derpå, att allmänheten under nuvarande förhållanden saknar tillfälle att lära känna och komma i flitigare beröring med dessa tjenstemän samt blifva förtrogen med den för fiskerihandteringen nyttiga verksamhet, tjenstemännen genom sitt biträde åt allmänheten kunna utöfva.

Genom att slå sig ned i något af distriktets mera betydande centra för fiskerinäringen och om möjligt taga sitt hemvist vid och leda en större fiskodlingsanstalt blefve fiskeritjenstemannen mera förtrogen med fiskeriförhållandena inom distriktet och bättre i stånd att egna densamma såväl praktiskt som vetenskapligt studium, i det han under sommaren kunde samla material, som sedermera under vinterns lopp kunde af honom bearbetas och systematiseras. Han skulle derjemte också genom sin personliga närvaro sprida ett mera lefvande intresse hos den fiskeriidkande allmänheten för betydelsen af ett rationellt bedrifvet fiske, äfvensom grundligare och noggrannare öfvervaka fiskevården, gifva impuls åt en vidsträcktare fiskodling m. m.

En snarlik anordning är redan genomförd på vestkusten, der en särskild fiskeritjensteman finnes bosatt med uppgift att egna sin verksamhet åt vestkustfisket.

Med en sådan af utskottet ifrågasatt distriktsindelning torde förenas åtgärder i syfte att samtliga fiskeritjenstemännen må kunna odeladt egna sitt arbete åt den uppgift, staten genom dem velat befordra, i stället för att, såsom nu är fallet, några af dem äro i en ej ringa grad upptagna af andra sysselsättningar.

Slutligen vill utskottet beträffande den af motionärerna väckta frågan, huruvida ej de fiskevatten, som finnas å kronoparkerna, synnerligast i Norrland, kunde utarrenderas och derigenom en direkt inkomst tillföras statsverket, framhålla, att, då, såsom känt torde vara, sjöar och vattendrag belägna å kronans mark i nordligaste delarne af vårt land ofta

erbjuda en stor rikedom på fisk, det synes utskottet vara förenligt med en god hushållning från statens sida att tillse, det dessa rikedomar icke förfaras eller förödas genom ett vidsträckt roffiskande, utan att dylika fiskevatten må blifva föremål för en rationel fiskevård och på samma gång tillföra staten någon nämnvärd inkomst.»

I öfverensstämmelse med Andra Kammarens utskotts betänkande och på de i detsamma anförda skäl hemställer Första Kammarens första tillfälliga utskott,

att Första Kammarerna måtte biträda Andra Kammarernas i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 9 maj 1902.

På utskottets vägnar:

RICH. ÅKERMAN.
